

Opkvalificering af lærere

Af Hanne Mette Kristensen, læsekonsulent ved Kompetencecenter for læsning i Aarhus

"... lærerne på Rundhøjskolen understøttes i at kunne skabe inkluderende læringsmiljøer for alle elever i udskoling, så alle elever kan opleve faglig progression og trivsel, - også når projektperioden er slut".

Fra side 2 i projektbeskrivelsen

Det hurtige fik er at lade ressourcepersoner tage sig af elever i læsevanskeligheder – det bæredygtige er at brede viden ud ved at skabe gode rammer for, at lærerne kan gøre det. Det kalder vi kapacitetsopbygning, og det handler dette skriv om.

Projektets baggrund:

I projektets første år var status i korte træk: skolen fik hvert år fire-fem nye klasser i udskoling pga. idrætstalentklasser og 10. klassecenter.

Kort status ved projektets start:

- Læseindsatsen var ikke koordineret, rammesat eller ressourceafklaret.
- Alle opgaver omkring skolens læseindsatser var uddelegeret og blev primært løst ad hoc.
- Der var 8-10 forskellige ressourcer ind over afviklingen af FP.
- Indsatser var primært koncentreret i indskoling.
- Nogle personer var meget aktive, og der var stor forskel på lærernes viden om læsning og it.
- Der var en gængs holdning til, at læsning var dansklærerens opgave – en holdning, som ændrede sig undervejs i projektet.

Som en del af evalueringen spurgte vi lærerne:

I hvilken grad vurderer du, at du kan tænke elevernes læsefærdigheder ind i din undervisning?

I meget høj grad	5	13,9%
I høj grad	15	41,7%
I nogen grad	15	41,7%
I mindre grad	0	0,0%
Slet ikke	0	0,0%
Ved ikke	1	2,8%
I alt	36	100,0%

I det følgende kan du læse uddrag af, hvordan vi greb det an.

Læsekonferencerne

"Jeg kan se det, at vores fælles snakke i teams omkring de enkelte elever, det bliver meget opkvalificeret, fordi læsning er så centralt, som det er i børnenes læring."

Lærer på Rundhøjskolen

Når læsevejlederen nu har en grundig viden om elevernes læsning – hvem kunne så ellers have gavn af den viden? Svaret var enkelt – det kan alle de voksne omkring eleven. Med den nye viden

om *hvem* opstod et naturligt behov for mere viden om *hvad* og *hvordan*. [Læsekonferencerne blev derfor søsat](#).

"Hvis jeg har 20 procent af eleverne i klassen, som ikke kan læse teksterne i fysik, så er jeg nødt til at gøre noget andet, end jeg plejer".

Læsekonferencerne blev dermed det fundament, som den øvrige kvalificering af de fagprofessionelle kom til at stå på ved at skabe en "brændende platform".

Læsekonferencen har været god. Det er ikke kun min opgave som dansklærer at undervise i læsning. Alle lærere har fået øje på, at der er en del elever, som ikke kan læse de tekster, vi giver dem. Nu har vi fået et fælles grundlag for at tale om det.

Oplæg og kursustilbud

En del lærere gav udtryk for, at de manglede viden om læsning, LST, læsevanskeligheder og god praksis. I projektets første år lavede vi derfor en række fælles oplæg for hele lærergruppen. [Se eksempel på læsevejlederens opgaver for projektets 3. år \(her fremgår det, at der var oplæg om: før- og under-læsestrategier samt fagspecifikke oplæg før læsebåndene\)](#).

En ting er *at vide* og en anden ting er at bringe sin viden i spil – *at kunne*. Det kræver, at alle indsatser kunne relateres direkte til den enkelte lærers praksis. Dermed opstod idéen om læsebåndene.

Læsebånd

Det var med tanke på at sætte læsning på skolens fælles dagsorden, at fire årlige læsebåndsforløb blev søsat. Det var synligt og ville skabe rum for et dagligt læsefokus hos lærere og elever. I projektgruppen blev vi enige om at koble behovet for at forankre og **bygge bro mellem viden og kunnen** ved at temasætte læsebåndene og dermed "tvinge" lærerne til at bruge deres viden fra oplæggene.

Rammerne for læsebåndene:

- Fire gange fire uger hvert år
- Periode og indhold er rammesat i skolens årsplan af skolelederen
- Oplæg inden hvert læsebånd på fælles møder
- Tid til planlægning i teamet
- Evaluering (elever og teams efter hvert bånd)

[Se eksempel på, hvordan planlægningen er rammesat af skolens leder](#)

Eksempler på temaer for læsebåndene:

- Læseforståelse
- Faglig læsning og strategiudvikling
- Automatisering
- Ordforråd og begreber
- LST for alle elever
- Tekster i matematik og naturfag
- Automatisering
- Faglig læsning i de humanistiske fag

I læsebåndene arbejder alle klasser fokuseret med læsning i 20 minutter hver dag i fire gange fire uger hvert skoleår.

Læsning er meget mere end at lære at læse. Der er for eksempel fagenes tekster og særlige ordforråd med tilhørende begreber. Derfor skulle alle fag på skolen give tid til læsebånd, ligesom både dansk- og faglærere skulle samarbejde om indholdet. Det var med andre ord en teamopgave at arbejde med læsning.

I skoleåret 2019/2020 havde vores læsebånd konkret følgende temaer:

- **Læsebånd 1 - uge 36-39**
Læse- og skrive teknologi (LST) til alle elever
- **Læsebånd 2 - uge 44-47**
Faglig læsning - læsning i naturfag og matematik
- **Læsebånd 3 - uge 8-11**
Flydende læsning: sikkerhed (forståelse) vs. læsehastighed
- **Læsebånd 4 - uge 19-22**
Faglig læsning og notater - læsning i historie, samfundsfag, kristendom og sprogfag

[Læs omtalen af læsebånd i Rundhøjskolens blad, Rundologien - nr. 23 vinter 2019/2020](#)

Hør spændende podcast

Nationalt Videncenter for Læsning var på besøg på Rundhøjskolen i skoleåret 2018/2019 for at interviewe en af skolens læsevejledere og nogle elever om skolens arbejde med læsebånd. Det kom der en spændende podcast ud af.

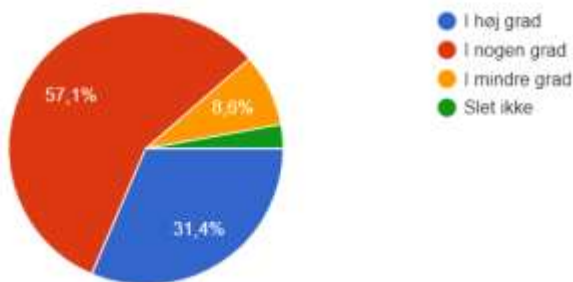
[Lyt til podcasten \(17 minutter\)](#)

Spørg og lyt!

Vi har løbende spurgt lærerne, om vi var på rette vej, og hvad der med fordel kunne laves af justeringer. Det skaber ejerskab og fastholder et fokus. Den data, vi indsamlede, var også med til at holde projektgruppens næse i sporet og fortælle den gode historie om indsatserne – som igen kunne skabe motivation.

Perioderne med læsebånd kører nu på 2. år. I hvor høj grad oplever du nu at det har relevans?

35 svar

Eksempler:

Spørgeskemaer i Google Analyse – eller lignende, det skal blot være let at lave og let at se de samlede resultater.

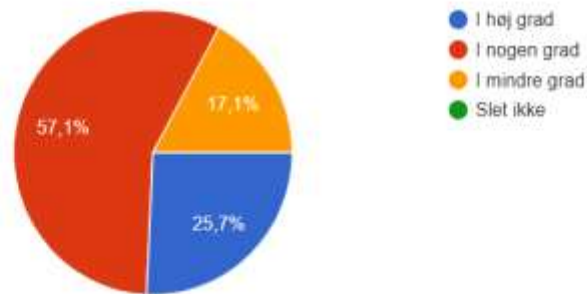
Opsamling på et teammøde efter hvert læsebånd. I starten blev det faciliteret af enten læse- eller læringsvejlederen. Over tid blev det en teamopgave.

Husk at lytte til elevernes stemme og meninger – det er dem, vi er der for.

Lærernes egne data og dataindsamling – hvilke tegn kan de se på, at de er på rette vej? – [se afsnittet om læringsamtaler under Evalueringskapacitet.](#)

Har arbejdet med læsebåndene skærpet din opmærksomhed på læsning som en tværfaglig kompetence?

35 svar

Læsevejlederen

Læsevejlederen spiller en central rolle i kapacitetsopbygningen. Vejlederen skal tildeles vejlederrolle. [Læs mere om vejlederens rolle her](#). Vejlederens fornemste opgave er "at spille lærerne gode", og hun skulle øve sig i ikke at overtage opgaver fra lærerne, men at klæde dem på til selv at løse dem.

Sammen om læring

Opgaven for den eksterne konsulent har været at zoome ud, at fastholde og at holde fokus på de langsigtede ambitioner. Det er det også for læsevejlederen og en rolle, som vedkommende kan have i samarbejde med lederen. Det kræver en værktøjskasse, som blandt andet indeholder redskaber til at gå, gå sammen og gå væk. Der er blevet praktiseret:

- klassisk vejledning en-til-en og i teams
- co-teaching
- fælles planlægning
- bevægelse fra det almen til det nære og tilbage igen
- formulering af rammer og retningslinjer, så det er skolens procedurer og ikke den enkelte lærers eller læsevejleders procedurer
- tilgængelighed og praksisnær

Vejlederen Johanne viser det således i et oplæg for fagprofessionelle i 2018:

Læsevejlederens rolle

Min oplevelse

EJERSKAB

Giv dansklæreren nogen at tale med og et rum at gøre det i

Sig til, hvis jeg kan hjælpe

VI har den!

Boh og Unge
Aarhus Kommune

Læsning som tværfaglig kompetence

Faglæreren skal have ord at tale med og noget at tale om

Vejlede på baggrund af oplevet behov

Forstærket indsats over for ordblinde i udskolingen – Udviklingsprojekt hvor special- og almene praksis mødes mellem Rundhøjskolen, KCL og PPR.